

Saxifraga cotyledon

Foto: Peter Hellings

Nomenclatuur/etymologie

De botanische naam *Saxifraga cotyledon* is afgeleid van het Latijn. De geslachtsnaam *Saxifraga* betekent letterlijk "steenbreker" (*saxum* = steen, rots; *frangere* = breken), wat waarschijnlijk verwijst naar het feit dat de plant vaak groeit in rotsachtige spleten of een historisch gebruik als medicijn tegen nier- of blaasstenen. De soortnaam *cotyledon* verwijst naar de lobvormige zaadlobben van de kiemplant. De Nederlandse benaming is Rotssteenbreek, of soms Piramidale Steenbreek.

Voorzitter: voorzitter.nrv@gmail.com
Secretariaat: secretariaat.nrv@gmail.com
Webmaster: webmasternrv@gmail.com

Website: nrvwebsite.nl
Facebook: <https://www.facebook.com/groups/505404964892414>

Taxonomie

Saxifraga cotyledon is een vaste plant binnen de orde Saxifragales. Het is een van de zogenoemde "zilversteenbreek" soorten (*Saxifraga* sect. *Ligulatae*), die zich onderscheiden door hun rozetten van bladeren met een kalkafzetting op de randen.

- Rijk: Plantae
- Orde: Saxifragales
- Familie: Saxifragaceae (Steenbreekfamilie)
- Geslacht: *Saxifraga*
- Soort: *S. cotyledon*

Synoniemen

De soort heeft verschillende heterotypische synoniemen, die door de tijd heen zijn gebruikt voor dezelfde plant of ondersoorten/vormen ervan. Enkele van de meest voorkomende synoniemen zijn:

- *Chondrosea pyramidalis* Haw.
- *Saxifraga cotyledon* var. *pyramidalis* (Haw.) DC.
- *Saxifraga pyramidata* Mill.

Variëteiten en cultivars

Binnen *S. cotyledon* worden van nature variëteiten onderscheiden, vaak op basis van de bladvorm en de vertakkingswijze van de bloeiwijze. De variëteit *S. cotyledon* var. *pyramidalis* wordt soms gebruikt voor de zuidelijke vorm. Een bekende en populaire cultivar is *S. cotyledon* 'Southside Seedling', die zich onderscheidt door de witte bloemen die opvallende rode stippen hebben.

Familie

De soort behoort tot de familie Saxifragaceae (Steenbreekfamilie), een familie van tweezaadlobbige planten die voornamelijk voorkomt in de gematigde en Arctische gebieden van het noordelijk halfrond.

Hoogte

De plant groeit vanuit een basale bladrozet die zelf slechts 5 tot 10 centimeter hoog wordt. De bloeistengel, die een kenmerkende brede, piramidale pluim vormt, kan aanzienlijk hoger worden, meestal tussen de 30 en 60 centimeter, maar soms zelfs tot 90 centimeter bij de cultivar 'Caterhamensis'.

Bloemkleur

De talrijke, stervormige bloemen die op de bloempluim verschijnen zijn overwegend wit. Ze kunnen in sommige variëteiten en cultivars, zoals 'Southside Seedling', voorzien zijn van fijne, contrasterende rode of dieprode stippen.

Bladkleur

De bladeren groeien in dichte, platte tot bolle rozetten. Ze zijn tongvormig, vlezig en hebben een grijsgroene tot blauwgroene kleur. De randen van de bladeren zijn vaak fijn getand en vertonen een witte, kalkachtige afzetting, wat typisch is voor de zilversteenbreek-groep. De plant is wintergroen.

Bloeiperiode

De bloeiperiode van *S. cotyledon* valt in de late lente tot vroege zomer, meestal van mei tot en met juni. Na de bloei sterft de bloeiende rozet af, aangezien de plant monocarpisch is (bloeit slechts één keer), maar de plant zorgt voor vervanging door de vorming van nieuwe zijrozetten.

Standplaats

Deze rotsplant gedijt het beste op een standplaats in de volle zon tot lichte halfschaduw. De grond moet goed doorlatend zijn, matig voedselrijk en bij voorkeur neutraal tot kalkhoudend. Van nature groeit hij op rotsachtige, stenige ondergronden, wat hem ideaal maakt voor rotstuinen, stapelmuren en crevice-tuinen.

Herkomst

Saxifraga cotyledon heeft een Arctisch-alpiene verspreiding. De soort is inheems in de bergachtige gebieden van Europa, waaronder Scandinavië (Noorwegen, IJsland, Zweden), de Westelijke Alpen (Oostenrijk, Italië, Zwitserland, Frankrijk) en de Pyreneeën (Spanje).

Soort gewas

Het is een langlevende, kruidachtige vaste plant (*perennial herb*), die in de grond verankerd is met een penwortel. De plant groeit in dichte, lage rozetten.

Vermeerderingswijze

De meest gebruikelijke en betrouwbare vermeerderingswijze is door deling van de zijrozetten (*offsets* of dochterrozetten) die aan de basis van de moederrozet worden gevormd. Deze moeten voorzichtig worden losgemaakt en opnieuw worden geplant. Daarnaast kan de plant worden vermeerderd door zaad.

Klimaatzone

Saxifraga cotyledon is een zeer winterharde plant, typisch voor bergachtige habitats. De plant verdraagt temperaturen tot ongeveer -20 °C tot -25 °C (overeenkomend met USDA-winterhardheidszone 4 of 5), mits hij in goed doorlatende grond staat die niet te nat wordt in de winter.

Insecten

De bloemen van *S. cotyledon* worden bestoven door insecten. De plant zelf is geen vleeseter, maar trekt insecten aan voor de voortplanting. Vanwege de open structuur van de bloempluim is hij aantrekkelijk voor verschillende bestuivers.

Bronvermelding

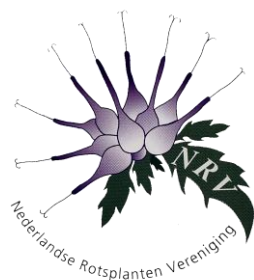
https://en.wikipedia.org/wiki/Saxifraga_cotyledon

<https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:793495-1>

<https://www.tuinadvies.nl/plantengids/10277/saxifraga-cotyledon>

<https://yarinde.nl/products/saxifraga-cotyledon-southside-seedling>

<http://encyclopaedia.alpinegardensociety.net/plants/Saxifraga/cotyledon>

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
Nomenclatuur/etymologie	<i>Saxifraga</i> (steenbreker); <i>cotyledon</i> (zaadlob-achtig)
Taxonomie	<i>Rijk: Plantae, Familie: Saxifragaceae, Geslacht: Saxifraga, Soort: S. cotyledon</i>
Synoniemen	<i>Chondrosea pyramidalis, Saxifraga pyramidata, S. cotyledon</i> var. <i>pyramidalis</i>
Variëteiten en cultivars	<i>S. cotyledon</i> var. <i>pyramidalis</i> ; cultivar zoals 'Southside Seedling'
Familie	Saxifragaceae (Steenbreekfamilie)
Hoogte	Bladrozet 5-10 cm; bloeistengel 30-60 cm (soms tot 90 cm)
Bloemkleur	Wit, vaak met rode stippen (cultivars)
Bladkleur	Grijsgroen tot blauwgroen, met kalkafzetting op de randen, wintergroen
Bloeiperiode	Mei tot en met juni
Standplaats	Volle zon tot lichte halfschaduw; goed doorlatende, neutrale tot kalkhoudende, stenige grond
Herkomst	Arctisch-alpiene verspreiding in de bergen van Europa (Scandinavië, Alpen, Pyreneeën)
Soort gewas	Langlevende, kruidachtige vaste plant (<i>perennial herb</i>), rotsplant
Vermeerderingswijze	Deling van de zijrozetten; zaad
Klimaatzone	Zeer goed winterhard (USDA zone 4/5); verdraagt tot -25 °C
Insecten	Bestuivers (aangetrokken door bloemen)